

18 Kolumn: Fribiljetter i kollektivtrafiken

4 Arbetsgivare vill inte anställa synskadade

20 Göran Sjöstedt håller på rättvisa

Innehåll

Nr 8, oktober 2016

LEDAREN

- 3 FN-konventionen ger oss nya redskap

ARTIKLAR

- 4 Chefer tror att synskadade gör ett sämre jobb
8 Ögonkontakt med ett nyfött barn ger glädje
11 Hur startade punktskriftsverksamheten, Tor Hanner?
14 FSS lanserar tips på ledsagning
15 Vad tänker medlemmar om den vita kappen?
18 Fribiljetter det enda rätta – och lätta

PROFILEN

- 20 Du vet väl om att du är värdefull?

AKTUELLT

- 24 Aktuellt

AKTUELLT I DISTRIKTEN

- 27 Aktuellt i distrikten

20

11

14

Finlands Synskadade

Finlands Synskadade är organisations-tidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 105. Nummer 9/2016 utkommer 3.11, deadline 17.10.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors. Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sören Jonsson
Tfn 044 712 3017
e-post: soren.jonsson@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
FSS kansli, tfn 09-6962 300
e-post: kansliet@fss.fi

Pärmbild: Den 15 oktober firas den vita kappens dag. I detta nummer berättar tre medlemmar om sin relation till kappen.

Foto: iStock

ISSN 0789-5739
Forsberg, Jakobstad 2016

FN-konventionen ger oss nya redskap

För många människor är våren en mycket svår årstid, för andra är hösten en prövning. Själv tillhör jag den senare kategorin. Jag finner alltid hösten som en tråkig avslutning på sommaren. För alla likasinnade personer önskar jag styrka. Lev i nuet och sök gemenskap. Låt oss samla kraft och börja påverka.

Finland har äntligen ratificerat FN-konventionen om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är synnerligen viktigt att vi får uppleva denna dag. Man kan se det som ett delmål. Att Finland kommit en bra bit på väg.

Vad är det då som ratificeringen innebär? Man kan säga att ratificeringen har gjort betydligt mer än vad man i det här skedet kan förstå. Vi har fått ett verktyg som vi kan arbeta med. Finland har givit ett löfte till oss. Finland har lovat att bevaka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Nu är det inte bara vi som intresseorganisation som har lovat att arbeta för att personer med funktionsnedsättning ska få ett likvärdigt liv med andra medmänniskor. Att FN-konventionen äntligen ratificerats betyder att vi har fått ett starkare juridiskt verktyg. Nu har personer med funktionsnedsättning rätt att anmäla och

kräva förändring om han eller hon känner sig kränkt. Det ska vi ta vara på.

Var ska FSS börja? Var inte oroliga, vi har redan börjat. Men det här med rättigheter är svårt. Vi har lovats rättigheter och ett anpassat samhälle som vi kan leva i. Men vad är rättigheter? Kan vi se dem när vi öppnar fönstret på morgonen?

Så här ser jag på rättigheter. Jag vill ha rättighet att leva, jag vill ha rättighet att älska, jag vill ha rättighet att pussas offentligt. Ta inte ifrån mig den rättigheten. Någonsin.

Jag tycker det är viktigt att vi börjar inifrån ut. Jag tror att det är viktigt att FSS når ut till beslutsfattare. De som beslutar måste få kunskap om hur det är att leva med en funktionsnedsättning. Det är svårt att beakta rättigheter om inte kunskap finns. Här har vi som organisation en otroligt viktig uppgift.

Jag hoppas därför att rättigheter ska bli en självklarhet. Något vi inte måste kämpa för. Om världen ändå kunde säga: jag vill att du ska ha rättighet att leva. Jag vill att du ska ha rättighet att älska och jag vill att du ska ha rättighet att pussas offentligt.

Om både du och jag vill så är vi tillsammans en bättre värld!

▲ **FÖRETAGARE.** Det är mer krävande för en synskadad att anpassa sig till nya arbetsmetoder eller programvaror, men det får inte hindra företag från att anställa synskadade, anser Jukka Jokiniemi.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Chefer tror att synskadade gör ett sämre jobb

En ny undersökning visar att varannan arbetsgivare i Sverige tycker att det är för dyrt att anställa någon med en grav synnedsättning. Två av tre är tveksamma till om de har jobb som en synskadad kan inneha. Inte undra på att många synskadade går utan arbete. Nu hoppas Synskadades Riksförbund att allmänheten vaknar upp och inser att synskadade visst kan jobba lika bra som alla andra.

SVERIGE GJORDES EN stor undersökning om hurdana attityder arbetsgivare har gentemot synskadade personer. Tusen arbetsgivare ringdes upp och fick svara på frågor om synskadade arbetstagare. I undersökningen kom det fram att 60 procent av alla chefer inte tror att en synskadad person kan göra ett lika bra jobb som en seende skulle kunna göra. Vad beror det här på?

Neven Milivojevic, intressepolitisk chef på Synskadades Riksförbund, säger att attityderna bygger på fördomar.

– De arbetsgivare som har personlig erfarenhet av att ha anställt någon, eller på annat sätt kommit i kontakt, med synskada har en mycket positivare attityd till att anställa en synskadad person igen. Det är okunskap helt enkelt. Få skulle i något annat sammanhang våga generalisera om att en folkgrupp gör ett sämre jobb än någon annan. Varför gör de det om synskadade? Någonstans blir

denna okunskap en allvarlig fördom och rent av farlig, säger Milivojevic.

Oavsett politiska reformer och regeringar har det varit svårt för personer med funktionsnedsättning att komma in på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland synskadade i Finland har inte förändrats sedan mitten av 1980-talet, även om synskadade fått rätt till personlig assistent och hjälpmedel.

– Grundläggande problemet är att det saknas förståelse över vad det innebär att vara synskadad bland allmänheten.

Om man vill se någonting positivt med resultaten är det att okunskap går att bota. Nu gäller det både i Finland och i Sverige att fortsätta informera om vad det innebär att vara synskadad.

– Vi kommer att använda dessa resultat som ett redskap i våra samtal med olika beslutsfattare, tjänstemän och politiker. Det är ingen som kan säga att det här är ett bra

DÅLIGA ATTITYDER BLAND ARBETSGIVARE

- Av synskadade personer i arbetsför ålder i Finland är 22 procent sysselsatta och 19 procent delvis sysselsatta. Motsvarande siffra för hela befolkningen är att 68 procent är sysselsatta.
- 1000 arbetstagare deltog i den svenska enkäten.
- 45 procent av arbetsgivarna tror att det skulle vara för dyrt att anställa någon med en grav synnedsättning.
- 50 procent tvekar att anställa synskadade om arbetsgivaren har andra lika kvalificerade sökanden.
- 60 procent anser att någon med dålig syn inte kan utföra ett jobb med samma kvalitet som andra.
- 68 procent bedömer att de inte har tjänster som någon med grav synnedsättning kan utföra.

Ett arbetsliv som inte beaktar funktionsnedsättning är ett dåligt arbetsliv. En arbetsplats där personalen döljer svagheter är ineffektiv jämfört med en arbetsplats där människor inte behöver smussla.

Walter Fortelius, VATES-stiftelsen

resultat – även om vi kanske inte är så förvånade.

”Hoppas det blir bättre”

Jukka Jokiniemi är själv synskadad men också en arbetsgivare. Han är vd på företaget Innojok som tillverkar designbelysning. Enligt honom är den svenska undersökningen intressant, och han tror att resultaten skulle vara likartade om undersökningen skulle göras i Finland.

– När man frågar arbetsgivare på det här sättet tänker de på allt som synskadade inte kan göra. Det finns så mycket som en synskadad inte kan göra, eller som tar mycket längre tid. Det går inte att frångå detta. Men samtidigt finns det ju oändliga möjligheter för synskadade att göra ett bra jobb, bara man hittar rätt arbetsuppgift och har rätt attityd.

– Jag vill och hoppas att synskadade skulle få jobb. Med ett jobb blir man del av samhället och det gör gott.

För att situationen skulle förändras riktar Jokiniemi en känga mot funktionshinderorganisationerna själva. Fram till april i år satt han i Synskadades förbunds styrelse. Under hans tid där fungerade inte allt som det borde.

– Jag har i praktiken sett att kompetenta synskadade blivit utan anställning. Jag såg att det fanns en officiell linje där man sade att synskadade ska få anställning framom seen-

de, men då man rekryterade så fick synskadade inte alls positiv särbehandling. Seende anställdes i stället. Organisationerna själva måste visa ett gott exempel, säger Jokiniemi.

Smussel i personalen

Projektschef **Walter Fortelius** på Vates-stiftelsen tror också han att attityderna har hårdnat. Men enligt honom har det inte att göra med funktionshinder. Det beror på att det överlag är svårt att få anställning just nu.

– I dagens arbetsliv vill ingen verka svag. Men sanningen är att var femte människa har någon form av funktionsnedsättning. Ett arbetsliv som inte beaktar det här är ett dåligt arbetsliv. En arbetsplats där personalen döljer svagheter är en ineffektiv jämfört med en arbetsplats där människor inte behöver smussla. På företag som har anställt en person med funktionsnedsättning har också andra medarbetare lättare att berätta om egna behov. Det kräver förstås en insats av arbetsgivaren, men belöningen är ett bättre arbetsklimat och därför också effektivare jobb.

– Man är i allmänhet rädd för det man inte vet någonting om. Jag tror inte det är illvilja som syns i den svenska arbetsgivarundersökningen utan okunskap. Vi vet att företag som anställt en person med funktionsnedsättning har en lägre tröskel att anställa en till än företag som aldrig har gjort det. ●

Välkommen till Må-bra dag på Folkhälsan-Norrvala 17.11.2016

09.30 – 10.00	Välkomstkaffe i restaurangen
10.00 – 12.00	Psykolog Thomas Londen: ”Att möta förändring tillsammans – ömsesidig respekt”
12.00 – 13.30	Lunch i restaurangen
13.30	Valbart eftermiddagsprogram: A. Käppgymnastik med avslappning och balansträning B. Vattengymnastik i terapibassängen (20–25 pers) C. Promenad/stavgång: ”Utmanad”- en promenad där hjärna, motorik och alla sinnen utmanas! D. Mimosel i brasrummet.
15.00 – 15.30	Kaffe och avslutning i restaurangen

Anmälningar tas emot av distriktssekreterarna, som ordnar busstransport. Vid anmälan ska meddelas i vilken grupp man önskar delta. Anmäl dig senast 27.10.2016 till Ann-Sofie Grankulla (NÖSS r.f.) tfn 050-379 5658 eller Febe Mörk (VSS r.f.) tfn 045-321 3320.

Kostnaden för dagen är 20 euro per person.

Må bra-dagen är riktad till både medlemmar och deras anhöriga och ordnas i samarbete mellan FSS, Folkhälsan och distriktsföreningarna Vasa Svenska Synskadade och Norra Österbottens Svenska Synskadade.

I samarbete med:

GIVANDE. Att se barnets reaktion när han eller hon för första gången får se sin mamma tydligt ger Lea Hyvärinen mening.

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Ögonkontakt stärker bandet mellan barn och föräldrar

Enligt ögonläkare Lea Hyvärinen vore det bra om föräldrar fick mer information om synen och synutvecklingen redan under graviditeten. Då kunde de observera ögonkontakten och spädbarnets reaktion till ansiktsuttryck och ta kontakt med rådgivningen om den tidiga visuella kommunikationen är försenad.

EN AV FINLANDS mest kända oftalmologer, professor **Lea Hyvärinen**, har specialiserat sig på synen hos nyfödda barn.

Småbarn ser mycket bättre än vad många tror. Nyfödda barn är experter på att uppfatta lågkontrastbilder i och med att de har en välutvecklad synbana för just detta ändamål. Ansikten är egentligen lågkontrast. Ansiktsuttryck är svaga skuggor som rör sig snabbt.

– Om barn får problem med synen är det ofta medfödda problem. Dessa går att upptäcka redan några veckor efter födseln, säger Hyvärinen.

– Vid sex veckors ålder bör spädbarnet ha ögonkontakt med sina föräldrar. Många har det redan första dagen. Det är en mycket svår situation om en förälder inte får ögonkontakt med sitt barn. Det kan leda till att mamman blir ängslig och stressad vilket även utsätter babyn för en stressituation. Det borde vi kunna undvika

Varför är det då så viktigt att få ögonkontakt?

– Ögonkontakt och imitation av ansiktsuttryck ger gläde för både föräldrar och barnet. Det stöder bandet mellan dem. Kontakten mellan lillan och föräldrarna är viktig. Små-

barn utvecklas i en positiv och glädjefull omgivning, säger Hyvärinen.

Hon påpekar också att det är viktigt att barnet blir medveten om sina händer och lär sig att använda dem. Med händerna lär sig barnet att känna på saker. Och genom leken ger händerna information om sakernas form och storlek, vikt och ytkvalitet. Syn är abstrakt om den inte förankras i något konkret. Därför är synen och leken viktiga i barnets utveckling.

Hyvärinen säger att Norden är bäst på att tidigt ta hand om små barn med synnedsättning, men att det fortfarande finns mycket att förbättra.

– Om förseningen i ögonkontakt beror på ett stort brytningsfel eller svag ackommodation, behöver babyn få glasögon. Men det får de inte alltid. ●

SYNENS FÖRSTA MILSTOLPAR

- Om födseln förlöpt utan komplikationer har en baby ett medfött intresse för ansikten – speciellt för leende ansikten.
- Ett nyfött barn kan både få ögonkontakt och kopiera ansiktsuttryck. Det är synens första milstolpe.
- Ett socialt leende är den andra milstolpen. Vid ungefär tremånaders ålder har babyn övat ansiktsuttryck och kan hälsa med ett spontant "socialt leende". När en vuxen eller ett barn närmar sig babyn, hälsar lillan dem med ett sprudlande leende. Babyn är nu en socialt aktiv del i familjen.
- Snart hittar babyn även sina händer – den tredje milstolpen. Babyn utforskar sina händer och den nya upptäckten blir ett välkommet lekverktyg.
- Efter att barnet lärt sig styra sina händer, öppnar sig en ny värld för honom eller henne. Barnet ser och kopierar handrörelser från jämngamla och äldre barn. När babyn kopierar handrörelser upplever hon vad hon kan åstadkomma med dem. Då börjar hon också förstå andra människors aktiviteter och vad de tänker göra.
- Synen är viktig i utvecklingen till alla spädbarn

Rehabiliteringskurs för synskadade, delvis i form av familjekurs 62001

Kursplats: Runsala Spa i Åbo

Kursen genomförs av Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. i samarbete med FPA. Kursens främsta målsättningar är att hjälpa klienten att finna färdigheter och mod för att så fullvärdigt som möjligt kunna delta i den egna livsmiljön och i samhället. Kursen är indelad i tre perioder.

Klientperioder:

6–10.2.2017

11–15.9.2017

5–9.2.2018

Anhörigas perioder:

6–8.2.2017

8–9.2.2018

Personer som deltar i rehabiliteringen ska ha en tillräckligt god kondition för att kunna fungera aktivt utanför hemmet och delta i kursen.

Kursen riktar sig också till klientens anhöriga. Den anhöriga får stöd och handledning för att underlätta klientens vardag.

I programmet ingår teoretiska föreläsningar, diskussioner och praktiska övningar. Ansökningarna tas emot av FPA och ett B-läkarintyg bifogas ansökan. Vid intresse kontakta omgående FSS rehabiliteringsrådgivare som svarar på frågor och ger närmare information.

Rehabiliteringsrådgivare **Britta Nyberg**, telefonnummer: 050-561 2951,
e-post: britta.nyberg@fss.fi

Rehabiliteringsrådgivare **Ann-Catrin Tylli**, telefonnummer: 040-511 3345,
e-post: ann-catrin.tylli@fss.fi

TEXT: SÖREN JONSSON

Hur startade punktskrifts- verksamheten, Tor Hanner?

Historik
1996-2016

Det här är den första delen i en serie där Finlands Synskadade intervjuar personer som gjort något viktigt för förbundet under de senaste tjugo åren. Först ut är Tor Hanner. Den första chefredaktören på Finlands Synskadade och medlem i punktskriftskommittén som drog igång punktskriftsverksamheten.

DEN 1 SEPTEMBER 1991 utkom det första numret av Finlands Synskadade. Samtidigt upphörde Tidning för Finlands Blinda som i huvudsak var

en översättning av artiklar i Näkövammaisten Airut.

FSS hade ingen egen informationskanal på punkt- eller svartskrift. Medlemsbandet fanns, men innehållet var av

en annan karaktär. Finlands Synskadade blev den första svartskriftstidningen av och för finlandssvenska synskadade.

– Finlands Synskadade skulle vara intressant att läsa också för den som ser. Vi hade samma uppgift då som nu. Det blev vår första utåtriktade kanal. Vi nådde ut till bibliotek och massmedier och blev ibland också citerade i press-

sen, vilket glädde oss storligen, säger **Tor Hanner**.

Bakom beslutet att starta en egen tidning fanns också påtryckningar från Synskadades centralförbund (nuvarande Synskadades förbund, SCF). De ville dela på ansvaret och ansåg att FSS borde ta större ansvar för den svenskspråkiga informationsproduktionen.

I början utgavs tidningen därför gemensamt av SCF och FSS. De två förbunden delade helt enkelt på kostnaderna. Tor Hanner fungerade som chefredaktör och var anställd av FSS medan **Ingegerd Ekstrand** var redaktör och anställd av SCF.

– Innehållet och tilltalet i tidningen skilde sig avsevärt från föregångaren. Vi började göra intervjuer med synskadade profiler och med viktiga personer i samhället. Bland annat intervjuade vi politiker och andra samhällspåverkare, säger Hanner.

Och fortsätter.

– Speciellt under de första åren gick dessutom debatten mycket het i tidningen. Det saknar jag i dag i Finlands Synskadade. Jag tror att man är rädd för att visa att det finns olikheter inom förbundet. Men enligt mig blir vi en mycket ointressant organisation ifall det inte finns konflikt eller debatt. Det är ett tecken på att vi inte har några visioner.

I de första numren debatterades livligt ett styrelsebeslut om att säga upp en tjänsteman inom förbundet. Många andra beslut har också ifrågasatts, men under de senaste åren har debatten alltså svalnat.

– Det var t.ex. en väldig uppståndelse kring hur pengarna hade använts till att bygga det åländska centret, säger Hanner.

Tidningen utkom mellan 1991 och 2004 två gånger i månaden. Från och med 2004 övertog FSS utgivningen helt och hållet. Då fick tidningen en ensam redaktör och började utkomma en gång i månaden.

Nytt i punkt

Förutom chefredaktör på Finlands Synskadade har Tor Hanner också spelat en central roll i att förbundet fick en punktskriftsverksamhet.

Ända fram till 1990-talet hade punktskriften en mycket låg status inom FSS. Det fanns varken någon egentlig kursverksamhet eller tryckmöjlighet. Till och med intern information gavs i svartskrift.

– Man såg inte vikten av punktskrift, kanske främst av ekonomiska skäl. 1984 började vi ge ut punkttidningen "Nytt i punkt" och man kan säga att det var då som idén till en mer omfattande punktskriftsverksamhet väcktes.

– FSS beslöt att tillsätta en punktskriftskommitté för att förbättra situationen. Och då började det hända saker. Vi krävde att få ut förbundets information på punktskrift och skaffade en punktskriftsskrivare.

Punkttidningen "Oss emellan" ersatte "Nytt i punkt" år 1991. De andra tidningarna – vuxentidningen "Intermezzi" och ungdomstidningen "Punktchat" – fick se världens ljus under senare delen av 2006.

FSS fick sin punktskriftsansvariga, **Tessa Bamberg**, år 2003. Tillsammans med kommittén utarbetade hon läroplaner för punktskriftskurser och fick i uppgift att hitta lämpliga punktskriftsinstruktörer till regionerna. Rekryteringen av dessa gjordes sommaren 2003, och våren 2004 hade förbundet fått sina första fem instruktörer. Utbildningar för punkt-instruktörerna har därefter ordnats regelbundet, både i FSS egen regi och i samarbete med andra organisationer.

Ända sedan 2003 har FSS i regel ordnat en omfattande kurs plus något mindre evenemang eller kortkurs per år.

Förbundet har årligen korat en aktiv punktskriftsanvändare till "Årets Brailör". Den hedrande titeln har givits till 13 personer och alla Brailörer är listade här intill.

BRAILLÖREN

2003: Maria Sundman,
Pargas

2004: David Liljeroos,
Vasa

2005: Hans Åhman,
Helsingfors

2006: Evald
Pettersson, Helsingfors

2007: Margareta
Öster, Korsholm

2008: Ritva Hagelberg,
Vasa

2009: Börje
Kukkonen, Vasa

2010: Klas Lindfors,
Jakobstad

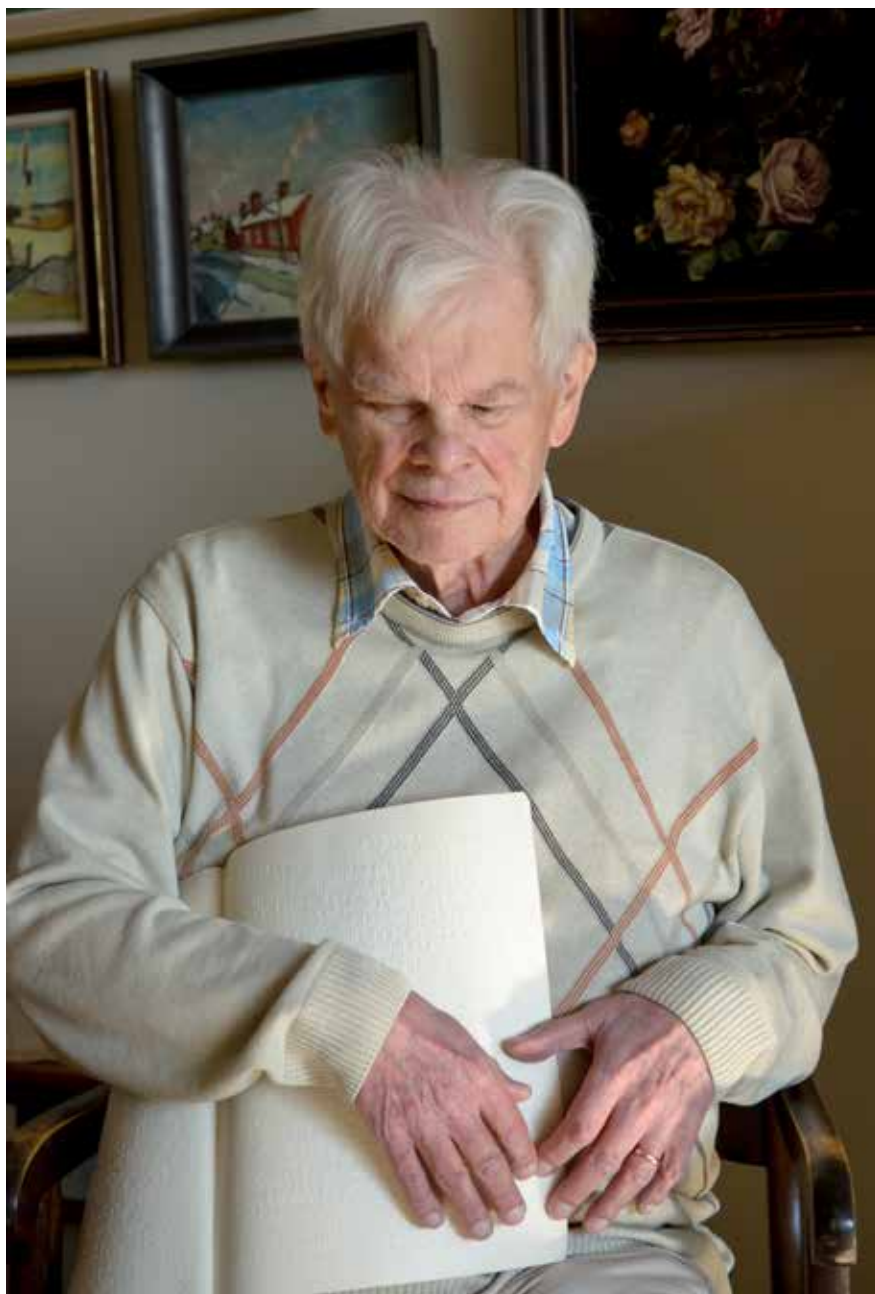
2011: Bern Löfman,
Finström, Åland

2012: Asta Torpo,
Helsingfors

2013: Raimo
Tanskanen, Påmark

2014: Emma Rasela,
Borgå

2015: Ann-Britt
Mattbäck, Pedersöre

Louis Brailles 200-års jubileum firades år 2009. Detta firades med två skrifttävlingar och ett jubileumsseminarium där drygt 60 personer deltog.

Hur ser du på punktskriften i dag?

– Inom förbundet rullar verksamheten på. Men i samhället ser jag en oroande trend. Jag är orolig för att unga synskadade inte

lär sig punktskrift. I övrigt är jag starkt för integrering av skolelever, men en sak måste jag säga att var bra med att gå i blindskolan. Vi lärde oss i varje fall punktskrift effektivt. Vi läste böcker redan under skoltiden. Det borde alla integrerade elever också få lära sig i dag. Det är en viktig uppgift som Valteriskolan Skilla måste bli bättre på. ●

FSS lanserar tips på film

Inför vita käppens dag lanserar FSS en kort film om ledsagning. Läs vad filmens hjärna, producent Julia Ingo, har att säga om filmen.

Vad är tanken med filmen?

– Tanken med filmen är att få fram några grejer som är bra att tänka på när man träffar någon som behöver ledsagning. Det var inte desto konstigare än så. Beställningen var en kort och informativ film. Sedan var frågan hur vi skulle förverkliga det hela.

Hur kom ni på greppet till filmen – hur blev det ett möte mellan två unga personer?

– Det blir ju lätt tråkigt om man bara ger information, så därför valde vi att hitta på något mer spännande. Vi tog två personer som inte hade träffat varandra förut och lät dem träffas framför en rullande kamera. **Lisas** uppgift blev att ledsaga **Isak** över en väg och i trappor.

Hur gick det?

– Det är alltid en chansning när man inte kan styra vad som händer. Det gick förvånansvärt lätt. Jag hade trott att det skulle ställa till med ännu större svårigheter för ledsagaren än vad det visade sig göra. Isak har varit blind sen födseln och är van med ovana ledsagare, så därför var det så ”lätt”.

Vad tycker du själv om slutresultatet?

– Jag tycker att det är roligt att det finns en äkta spontanitet i filmen. Man tror kanske inte att den är helt äkta, men ingenting i filmen är skådespeleri. Tipsen är till för att göra det tydligt vad man ska fästa uppmärksamhet vid. ●

Den 15.10 publiceras filmen på FSS webbplats.

Vad tänker medlemmar om den vita käppen?

Seppo Sjö, Nykarleby

JO, JAG ANVÄNDER vita käppen och har alltid nytta av den. Eftersom jag saknar avståndsbedömning är det svårt att gå i trappor och i trafiken utan vit käpp. Trappor är värst, måste jag säga. Hur ska man bedöma ifall en avsats är 20 centimeter eller en meter?

Jag har varit synskadad sedan födseln och har tio procents ledsyn kvar. Jag började använda vita käppen för tio år sedan. Och det var ett bra beslut. Direkt från början kändes det bra att använda käppen. Det gav mig trygghet, men jag

” Jag ville inte visa för folk att jag använder vita käppen. Det var pinsamt.

ville inte visa för folk att jag använder vita käppen. Det var pinsamt.

Mer och mer har jag slutat bry mig om vad folk tycker och tänker. I dag känner jag mig trygg i att använda den. Dessutom är det ju ett sätt att visa andra att jag ser dåligt –och det måste man ibland våga visa upp.

Det har gått så långt att det nu känns konstigt att vara utan käpp. Jag använder den alltid på främmande ställen och i trafiken. Och om jag inte har den med mig så saknar jag den.

Är det någonting som du vill lyfta fram som blivit bättre eller sämre för synskadade på sistone?

Taltidningar, tillgänglig information och färdtjänst har blivit mycket bättre på senare tid. En annan sak som jag skulle hoppas att fler kommuner tar efter är hur vi har det i Nykarleby. Kommunen skickar alltid ritningar till handikapprådet när det finns planer på att bygga något. På det viset får vi synskadade komma med våra synpunkter på färger, kontraster och tillgänglighet. ●

Sigrún Bessadóttir, Helsingfors

JAG MÅSTE SÄGA att jag är dålig på att använda den vita käppen. Jag har en liten markeringskäpp med mig, men jag borde nog använda den mera.

Om man är helt blind så är det mer självklart att använda vita käppen. Men som synsvag så är användandet mer problematiskt. Ser jag tillräckligt bra eller ska jag använda käpp?

En orsak till att jag inte alltid använder vit käpp är att jag ofta rör mig på bekanta ställen. Jag måste helt ärligt säga att det blir för mycket uppmärksamhet kring min synskada när jag använder käppen. I synnerhet i metron och i trafiken kommer folk fram och frågar om jag klarar mig. Ibland vill jag vara anonym på stan.

Jag har varit synskadad ända sen födseln, men jag har ledsyn kvar. Jag är van vid att använda synresterna, även om det innebär att det blir extra ansträngande att

orientera sig. Speciellt på obekanta platser.

Såklart finns det situationer då jag använder vit käpp. Till exempel använder jag alltid vita käppen på flygplatser och på konserter. Med andra ord på ställen där folk rör sig irrationellt. På flygplatsen går folk i olika riktningar, stannar plötsligt upp och släpar på väskor. Då känns det tryggt att ta fram käppen så att folk aktar sig.

Hur var det att börja använda käppen?

– Jag var i 10 års åldern när jag fick lära mig att använda den vita käppen. Men jag förstod inte riktigt varför just jag skulle använda den. Jag fick ofta ledsaga min blinda tvillingsyster, och undrade om jag som ser också behöver använda vita käppen. I vuxen ålder har jag märkt att det ger en viss trygghet att ha käpp. Men man måste förstås själv avgöra när den behövs och när den inte behövs.

Jag tror att vi som har varit synsvaga sedan barn är sämre på att använda käppen än de som förlorar synen på äldre dar. Vi blir så vana vid att använda våra synrester. Vi känner inte till något annat och tycker kanske att vi ser bra.

Är det någonting som du vill lyfta fram som blivit bättre eller sämre för synskadade på sistone?

– Det kommer mer tillgängligt material. Jag tycker att hållplatsutropen fungerar allt bättre, och jag väntar med spänning på att följa med utropen i bussar här i Helsingfors. ●

Andreas Kanto, Vasa

JAG HAR ANVÄNT vit käpp dagligen i fyra års tid. En dag sommaren 2012 försämrades min syn avsevärt. Jag såg tydligt fram till dess och därefter har min syn blivit suddigare. Den dagen bestämde jag mig för att lämna bort cykeln och började i stället att använda vita käppen.

Det var inte speciellt jobbigt att börja använda käppen. Jag visste om mitt

sjukdomstillstånd, och det kom inte som någon överraskning. Jag visste också om att jag till en början inte skulle ha behövt använda vit käpp, men av principskäl bestämde jag mig för att ta den i bruk. Det var lika bra så, tänkte jag. Synen kommer inte att bli bättre, så det var bäst att börja använda käpp.

När jag är ute i trafiken använder jag vit käpp fastän jag kan orientera mig utan den. Det är en form av trygghet eftersom jag ser suddigt. Det kan finnas föremål som är i vägen och jag vill inte gå in i någonting. Man märker skillnad mellan trottoar och väg och kan följa olika linjer så som en gräskant om man behöver det. För min del använder jag käppen i första hand för att känna mig trygg. I andra hand visar jag till andra att jag är synskadad för det syns ju inte annars.

– Det är inte speciellt att ha käpp annat än att det ibland är lite opraktiskt. När man till exempel handlar och bär på inköpskassar skulle det vara praktiskt att ha fler händer. ●

ANNONS

Finlands Synskadade finns också på Skriftly!

Skriftly samlar innehållet från de finlandssvenska tidskrifterna. Skriftly ger läsarna mångsidiga möjligheter att hitta, följa och läsa innehåll som berör och intresserar dem, tvärs igenom tidningslandskapet, för en låg månatlig summa.

www.skriftly.fi

SKRIFTLY
skriftly.fi

Fribiljetter det enda rätta – och lätta

DE GAMLA KORTLÄSARNA i Helsingforsregionens regiontrafiks bus-sar, spårvagnar, metro och tåg börjar vara slutkörda, det vet alla som råkat ut för att man tvingas trycka och trycka utan att automaten registrerar biljetten. Det var alltså dags att skaffa nya. Det var också naturligt att den nya generationens kortläsare skulle baseras på pekskärmsteknik, den är ju tidens melodi och saknar mekaniska delar som lätt slits och går sönder.

Däremot är pekskärmar ju inte alls en bra lösning för synskadade. De kan inte förse med punktskrift och inte ens med andra upphöjda symboler som i de gamla automaterna. Därför krävs andra lösningar.

Till saken hör också att det snart bara i bussarna kommer att finnas kvar per-

sonal som kan sälja biljetter och hjälpa till vid ”stämplingen” av biljettkort. Biljettförsäljningen i närtågen och spårvagnarna kommer snart att upphöra, och antalet konduktörer på närtågen att reduceras så att de finns kvar bara på kvällstågen och i ungefär vartannat tåg under morgnar och på dagtid.

Det betyder att det inte bara är pekskärmarna som är problemet för synskadade, utan en ännu mer elementär omständighet: hur veta var kortläsarna finns, i tåg och spårvagnar, och särskilt på stationerna och perrongerna? Det här påpekade jag i HRT:s styrelse redan första gången vi diskuterade de synskadades situation.

Här är det också viktigt att påpeka att det inte är rätt att göra synskadade beroende av medpassagerares hjälpsam-

Det betyder att det inte bara är pekskärmarna som är problemet för synskadade, utan en ännu mer elementär omständighet: hur veta var kortläsarna finns, i tåg och spårvagnar, och särskilt på stationerna och perrongerna?

het. Visst är det fint om någon hjälper till exempel med att berätta vilken buss eller spårvagn som kommer till hållplatsen, men om ingen finns till hands? Därför ska också bussar alltid stanna då det står någon med vit käpp på hållplatsen.

Allt som allt finns det bara en lätt och rätt lösning på biljettproblemet: fribiljetter. Den nuvarande gränsen för fribiljett i regiontrafiken är som känt en 90 procent synskada. VR lär dra gränsen vid 65 procent – och det har ju inget med pekskärmar eller avsaknad av personal att göra. De synskadades organisationer har föreslagit gratisresor i regiontrafiken för personer med minst 50-procentig synskada.

Jag kan glädja läsarna av denna tidning med en god nyhet: då HRT:s styrelse vid sin inofficiella aftonskola i förra veckan diskuterade frågan, gavs tjänstemännen i uppdrag att bereda ett förslag utgående från denna 50 procent gräns!

Beslut i frågan fattas först senare, då alla biljettpriser för nästa år slås fast, men jag har på känn att det kan gå vägen. Beslutet ska visserligen godkännas också av medlemskommunernas representanter på bolagsstämman, men det brukar vara en formalitet.

Ekonomiskt är detta ingen stor fråga för HRT, men för de synskadade är den principiellt desto större.

Det gäller att minnas att gratisresor för synskadade inte har socialpolitiska

motiv – det finns ju synskadade i olika inkomstkategorier. Däremot dikteras de av rent praktiska och säkerhetsrelaterade skäl, precis som då det gäller personer med småbarn i vagn eller kärra. Då de först fick börja åka gratis i bussarna var det för att de inte skulle behöva lämna barnet ensamt mitt i bussen medan de går fram till chauffören och betalar eller stämplar biljetten. Principen utvidgades sedan till att gälla andra färdmedel än buss, trots att logistiken i dem inte behöver vara lika besvärlig.

För synskadade är det väl i princip rakt tvärtom: de kunde betala för sig i bussarna, medan det är eller blir betydligt svårare i spårvagn, metro och tåg. Men för enkelhetens skull är det bäst med ett enhetligt system i alla fortskaffningsmedel.

Jag hoppas att jag senare i höst kan gratulera de synskadade till en seger! ●

BJÖRN MÅNSSON
MEDLEM I HELSINGFORS
REGIONTRAFIK HRT:S STYRELSE

TEXT OCH FOTO: SÖREN JONSSON

Du vet väl om att du är värdefull?

Göran Sjöstedt har redan genomgått tre stora hjärtoperationer trots sin blygsamma ålder. Han lider av en ärftlig sjukdom som har kostat honom fysiska krämpor, synsvårigheter och barnlöshet.

GÖRAN SJÖSTEDT ÄR mitt i arbetslivet. Han jobbar i storköket på det som förut hette Västra Nylands kretsjukhus, i dag Raseborgs sjukhus. Han delar ut mat till restauranggäster, tar betalt och jobbar med uppgifter i köket. Men mat kokar han inte trots att han är utbildad storkökskock. Han litar inte på att synen räcker till.

– Jag har ända sedan födseln haft synproblem. Jag har en ärftlig sjukdom som heter Marfans syndrom som gör att allt i kroppen är skört, säger **Göran Sjöstedt**.

Marfans syndrom beror på en förändring i arvsanlaget. Den muterade genen svarar för tillverkning av proteinet fibrillin, som är en viktig komponent i bindväv. Många som har Marfans syndrom får också problem med synen: stark närsynthet, ljuskänslighet och grå starr är vanligt.

Synskadan har alltid varit till besvär, men jag har varit skicklig på att dölja den.

Sjöstedt vill inte låtsas om sin synskada. Om det är rätt ljusförhållande ser han faktist rätt bra. Men trots allt finns det situationer då synskadan blir enerverande.

– Synskadan har alltid varit till besvär, men jag har varit skicklig på att dölja den. Jag har under alla år i arbetslivet haft hyggliga arbetskamrater som varit villiga att byta arbetsuppgifter med mig om något krävt skarp syn.

Varför vill du inte visa att du har dålig syn?

– Hmm. Jag tror att det ännu är lite känsligt. Det är inte pinsamt, men känsligt. Jag

har alltid varit lite annorlunda och blev hånad i skolan. Fick höra glåpord såsom ”Kikarville” eftersom jag behövde kikare för att se till tavlan. Därför har jag nog hela livet försökt dölja det faktum att jag ser dåligt.

Svåra hjärtoperationer

Om man kommer riktigt nära Göran kan man höra ett svagt tickande ljud. Tick, tack – tick, tack. Ja, precis som en väloljad klocka. Det är den konstgjorda hjärtklaffen som går.

– Tänk ändå vilket samhälle vi lever i! Jag är beviset på att välfärd fungerar. Utan offentlig vård skulle jag inte stå här i dag eller så skulle jag ha skulder upp över öronen.

Marfans syndrom är en farlig sjukdom om den inte upptäcks i tid, i Görans fall upptäcktes den först när han var i tonåren. Innan han fyllde trettio genomgick han sin första hjärtoperation.

– Om man inte upptäcker sjukdomen i tid spricker aortan. Nu går jag en gång per år på granskning. Mina ådror kring hjärtat är för-

▲ **ENVIS.** Göran Sjöstedt är den som inte ger upp. Varje morgon läser han tidningen från pärm till pärm med tjocka linser och lukten av trycksvärta. Han läser tidningen på några centimeters avstånd.

stärkta med proteser som ska hålla livet ut. Men hjärtklaffen bör bytas ut om cirka 20 till 30 år.

Hur känns det?

– Ja till en början kändes det nervöst. Min fru trodde att hon inte skulle klara av att sova på grund av tickandet, och jag tyckte det var främmande. Men man vänjer sig. I dag märker jag inte av det.

Sjöstedt skrev sitt testamente inför en av hjärtoperationerna. Döden gör sig hela tiden påmind, men det är inte något som han tänker på. Det finns alltid risker med stora operationer. Det räcker med en opasslig bakterie som kommer in i systemet.

– De klöv bröstkorgen, stannade hjärtat och satte på en protes runt ådrorna. Protesen klämmer ihop de stora ådrorna så att de inte kan spricka.

Göran är förutom kassör och kökspersonal också huvudförtroendeman för hela restaurangavdelningen på Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Han reser runt till sjukhus och kämpar för rättvisa.

Rätt ska va rätt

Redan som ung var han den som tyckte att regler är till för att följas. I sitt jobb som förtroendeman reder han upp situationer där arbetstagare blivit illa bemötta.

– Det kan ibland vara svåra och personligt saker jag får höra. Men jag trivs med att hjälpa andra. Jag har alltid haft intresse för arbetsmarknadspolitik och kollektivavtal. Rätt ska vara rätt. Jag vill veta varför saker görs på ett visst sätt i ett företag och ser till att avtal följs.

Det här fick honom att bli aktiv i föreningsliv. Just nu är Göran Sjöstedt ordförande

i distriktsföreningen Svenska Synskadade i Västnyland r.f.

Han har ändå ingen lång historia i synskadeföreningen. Vad var det som fick honom att skriva in sig först för två år sedan, och hur blev han ordförande direkt?

– Om jag ska vara riktigt ärlig så var jag ute efter mina förmåner, säger Sjöstedt och nämner rätten till ledsagare som exempel.

Hurdan ska en bra distriktsförening vara, Göran Sjöstedt?

– Åldersstrukturen gör det väldigt svårt. Det är himla svårt att hitta på något som gynnar både yngre och äldre. Jag tror att vi måste ha en bred verksamhet, med både fritidsverksamhet och mer seriös verksamhet.

Jag vänder på frågan. Du kom med i föreningen mycket sent. Hurdan distriktsförening skulle ha lockat dig med tidigare?

– Jag måste säga att det är en mycket svår fråga. Jag vet inte. Någon fritidsaktivitet som lockar. Men jag har inte ännu hittat något för mig. Syntolkad fotboll som Börje Broberg har dragit igång skulle kanske ha varit en sån verksamhet. Arbetet tar mycket tid. Resorna till sjukhusen runt Nyland gör att jag ofta kommer sent hem och har därför inte alltid möjlighet att delta i föreningens verksamhet.

Svårt att anpassa sig

Göran Sjöstedt trivs som ordförande. Han har lärt sig mycket om hela spektret av synproblem – från de med grav synnedsättning till de som ser rätt okej. För något år sedan hörde Sjöstedt till den förstnämnda gruppen.

– Min gråstarr hade blivit så tjock att jag inte såg någonting. Allt var suddigt. Då hade jag en svår period i livet, eftersom jag är lite slarvig av mig. Jag hade hjärtoperation på kommande och dålig syn. Jag tappade jämt

bort var jag lagt mina saker och det höll på att göra mig galen.

Det tar tid att anpassa sig, och i anpassningen säger psykologer att kamratstöd hör till det viktigaste. I en synskadeförening finns stödet.

– Jag har under dessa år jag varit med i föreningen fått många goda vänner som jag kan byta åsikter med om synskador och föreningens verksamhet.

Göran har varit med om mycket mer än de flesta. Livet innehåller ändå så mycket gott, och på rungande västnyländska ...

– Jag har inte skulder längre, jag har bostad och trivs i arbetslivet. Vad ska jag klaga över? ●

GÖRAN SJÖSTEDT

- **Ålder:** 47
- **Född:** Född och uppvuxen i Kyrkslätt. Flyttade efter studierna till Ekenäs för att jobba. Blev kvar i Ekenäs och trivs.
- **Familj:** Fru och styvbarn. När barn var aktuellt för Sjöstedt rekommenderade läkarna att han inte skulle skaffa barn. "De räknade ut att det fanns över 50% risk att jag skulle föra över generna. Jag har senare läst att andra med Marfans syndrom har skaffat barn. Jag skulle nog ha velat ha barn då.. Nu är det inte längre aktuellt."

AKTUELLT

Vasa Svenska Synskadade krossade Kvarken

DISTRIKTSFÖRENINGEN VASA SVENSKA Synskadade r.f. besökte Umeå den 9–10.9. På resan bekantade de sig bland annat med Synskadades Riksförbund, SRF och fick en inblick i hur synskadad rörelsen i Sverige är upplagd.

– Vi kunde konstatera att deras förbund är upplagt på ett helt annat sätt än det som vi har här i Svenskfinland, säger distriktssekreterare Febe Mörk.

Sveriges riksförbund grundades 1889 som De blindas förening och år 1976 omorganiserades verksamheten till Synskadades Riksförbund. Förbundet delades in i distrikt och lokala föreningar.

– Om man jämför med Finland så skulle det betyda att

vi i Österbotten skulle vara ett distrikt och att det sedan skulle finnas skilda föreningar i alla kommuner.

Cirka 15 000 medlemmar hör till SRF dit synskadade och föräldrar till synskadade barn kan höra. Andra är välkomna med som stödjande medlemmar. Riksorganisationen "Unga synskadade" är en självständig organisation för ungdomar.

Umeå är känt som "björkarnas stad", och det kunde VSS intyga.

– Vi besökte de flesta historiska platser och fick se många fina hus och några av de 70 000 björkar som lär finnas i staden. Ännu en trevlig resa i glatt sällskap, konstaterar Mörk. ●

Kina kammade hem 239 medaljer

FINLANDS MEDALJSALDO I Paralympics i Rio slutade på ett guld, ett silver och ett brons. Leo-Pekka Tähti vann det finska guldet då han för fjärde gången på raken vann 100 meter i klassen T54 på rullstol. Spjutkastaren Marjaana Heikkinen tog hem silver i F34-klassen och debutanten Henry Manni tog brons i T34-klassen på 100 meter i rullstol.

Med dessa resultat slutade Finland på 56:e plats på resultatbörsen. Bästa nordiska land blev Norge med sina sju medaljer varav tre guld. Sverige fick tio medaljer men bara ett guld. Danmark fick sju medaljer med ett guld.

Kina tog hem häpnadsväckande 239 medaljer och tog därmed hem överlägset mest poäng. Storbritannien slutade på tvåa i poängbörsen med 147 poäng och Ukraina på trea med 117 poäng. ●

Celia sparar – kundtjänst stängs

AR 2017 FÖR med sig många ändringar i Celias tjänster. På grund av minskade anslag tvingas Celia att gallra bort en del tjänster. I september 2016 inleder Celia samarbetsförhandlingar med hela personalen.

En av de tjänster som Celia gallrar bort är den fysiska kundservicen. I framtiden når man Celia via telefon, e-post eller via chatten på Celias webbplats.

Enligt statsförvaltningens riktlinjer ska användningen av nättjänster främjas i de offentliga tjänsterna. Detta betyder i klarspråk att Celia övergår allt mer till utlåning på webben.

Från och med 2017 kommer kunder som lånar talböcker på cd stegvis att hänvisas till att använda antingen nättjänsterna eller de allmänna bibliotekens tjänster. Övergångsperioden är två år och utlåningen av talböcker på cd från Celia direkt till personkunder upphör den 31 december 2019. Från och med början av 2020 levererar Celia talböcker på cd endast till bibliotek och andra samfund. ●

Baby fick fel medicinering – blev blind

Polisen misstänker två läkare för vårdfel. Läkarna gav en sex månader gammal leukemipatient för stora doser cancermedicin. Som en följd av överdoseringen blev pojken blind och fick allvarliga hjärnskador.

Missen inträffade vid universitetssjukhuset i Kuopio sommaren 2015. Till tidningen Keskisuomalainen medger ledningen att det skett ett vårdfel. Nu utreds fallet av polisen. ●

Ålands första ledarhund Samu

Ålands första ledarhund går nu på Mariehamns gator med sin förare Susann Laag-Söderström.

– Förhoppningsvis kan jag på ett bra sätt visa till andra åländska synskadade att man kan lita på en ledarhund. Tack

vare ledarhund är det friare att röra sig, säger Laag-Söderström till tidskriften Airut.

Hunden kommer från ledarhundskolan i Vanda och inskolningen skedde vid Synskadades förbunds verksamhetscenter i Helsingfors. ●

Pratsam lanserar app

Pratsam kommer under hösten att lansera en applikation för att lyssna på finlandssvenska taltidningar med. Applikationen "Pratsam Reader App" är en DAISY-spelare som fungerar på Google Android- och Apple iOS-apparater. Det är samma app som Celia tog i bruk

hösten 2015, men nu för taltidningar. Med Pratsam Reader App kan du ladda ner taltidningar på förhand och lyssna på dem när du saknar nätförbindelse eller när förbindelsen är för långsam för att lyssna på strömmat ljud: i tåget, i flygplanet eller på stugan. ●

Apple börjar med inlästa nyheter

Det ryktas om att teknikjätten Apple börjar distribuera inlästa versioner av nyheter i form av podcast. Skrivna text görs om till uppläst text i tjänsten som lär heta "Spoken Edi-

tion" och finnas tillgänglig i iTunes inom en nära framtid. Stora titlar så som Wired, TIME, och Forbes kommer att utkomma i talad form, enligt TechCrunch. ●

Nu kan du ansöka om De Blindas Vänners rekreationssemester för 2017

De Blindas Vänner rf beviljar och ordnar igen 150 rekreationssemestrar för synskadade år 2017, varav tjugo rekreationssemestrar är för medlemmar i FSS.

Semester på Vårdshus Onnela

Rekreationssemestern är en fem dygns semester med kost och logi och den tillbringas på De Blindas Vänners Vårdshus Onnela i Tusby. Semestern innehåller logi i två personers standardrum, tre måltider om dagen, samvaro, kamratstöd, program, aktiviteter och massage. Självriskandel är 50 euro per vuxen. Priset för semestern är 550 euro, av vilket De Blindas Vänner står för 500 euro.

För vem

Rekreationssemestern är avsedd för synskadade personer som klarar sig självständigt eller med hjälp av assistent. Valen görs på social och ekonomisk grund. Semestern kan beviljas samma person med tre års mellanrum. Semestern kan ansökas av alla medlemmar i FSS:s och SCF:s distriktsföreningar samt av följande föreningars medlemmar: Fysioterapia-alan Näkövammaiset ry, Näkövammaiset Käsityöntekijät ry, Finlands Dövsblinda rf.

Ansökan

Ansökan om rekreationssemester görs via Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf. Ansökningsblanketten finns på De Blindas Vänner rf:s hemsida www.syry.fi och på FSS:s hemsida www.fss.fi. FSS tar emot ansökan, beslutar om vem som blir beviljad semestern och meddelar dem som blivit beviljade.

När

Semesterveckan ordnas vecka 2 dvs. 9–14.1.2017. Ansökningsblanketten returneras till FSS kansli senast den 31.10.2016. FSS informerar dem som beviljats rekreationssemester senast den 12.12.2016.

Reseersättning

Den beviljade kan söka om reseersättning från De Blindas Vänner efter semesterns slut. Blankett för det fås under semestern på Onnela eller från internet, på adressen www.syry.fi. Reseersättning kan sökas då resan mellan hemmet och Onnela är över 150 km.

AKTUELLT I DISTRIKTEN

Norra Österbottens Svenska Synskadade

Handarbetsgruppen "Rätstickorna" med Agneta Cederberg träffas varannan måndag (udda veckor) kl. 12–14 på Fyren.

Spanska kursen med Aslög Forsman hålls tisdagar kl. 13 på Fyren.

Mimosel gruppen för damer med Ann-Marit Ekstrand träffas varannan onsdag (jämna veckor) kl. 13 på Fyren. Nästa träff blir 19.10 och 2.11.

Vattengymnastik i samarbete med Folkhälsan hålls på onsdagar vid Östanlid, grupp 1 kl. 11.45 och grupp 2 kl. 12.30. I samband med vattengymnastiken finns det möjlighet att träna i gymmet kl. 11–12.

I stället för sedvanlig för­eningsträff i oktober besöker vi beklädnadsaffär "Bros" tisdagen 11.10 kl. 17.30 efter stängningsdags. Vi får höra om höstens mode,

både olika stilar och färger. Vi får goda råd och tips samt hjälp att hitta rätt storlek och välja kläder, som passar oss. Anmäl er till Ann-Sofie Grankulla, tel 7234 880 eller 050-3795 658. Vi samlas kl. 17.30 vid "Bros", Rådhusgatan 1 i Jakobstad. Efter boutique-besöket dricker vi kaffe med skinkpaj på Fyren.

Förfrågningar och anmälningar görs till Ann-Sofie Grankulla, tfn 050-3795 658 eller 06-7234 880. Mera information om verksamheten i medlemsbandet och minnenslistan i Österbottens Tidning på lördagar eller på www.fss.fi under länken distriktsföreningar och Norra Österbotten. Välkomna med!

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland

Måndagsträffarna hålls på Hörnan vid Arabiastanden, Parisgränden 2 A 3 om inget annat meddelats.

- 10.10 Stoljumpyppa
- 17.10 Örter. Vi pratar om olika örter och annan hälso-

främjande. Vi får besök av en expert från butiken Ruohonjuuri

- 24.10 Bingo med Monica Andersson
- 31.10 Skivråd med Sune Huldin

Vattengymnastiken vid Folkhälsans seniorhus, Mannerheimvägen 97 klockan 10.00. Det finns ännu plats för intresserade deltagare. Kursen är gratis. Anmäl dig till kansliet senast 18.8.2016, telefon 0400 269 553 eller kansliet@ssmn.fi

20.10 Månadsträff på Hörnan. Vi hoppas på att få besök från Svenska teatern. Meningen är att diskutera ett samarbete gällande syntolkning. Mera information om kvällen kommer på medlemsbandet. Ifall teatern inte kan medverka, ordnar vi dock annat program. Kvällen börjar klockan 18.00.

Vi har bokat biljetter till pjäsen Ingvar på Svenska teatern 14.12 klockan 19.00. Priset är 15 euro per biljett. Bindande anmälningar görs till kansliet senast 17.11.2016.

12.11.2016 Föreningens höstmöte hålls på Hörnan

12.11.2016 klockan 10.00. Stadgeenliga ärenden. Föreningen bjuder på lunch efter mötet, så anmäl dig senast 9.11, för deltagande i lunchen till kansliet.

Kansliets kontaktuppgifter: Telefon: 0400 269 553. Epost: kansliet@ssmn.fi. Kansliet har telefontid måndag–onsdag mellan klockan 10.00–13.00. Kom upp och prata bort en stund, eller drick en kopp kaffe. Vi ses på Hörnan!

Svenska Synskadade i Västnyland

Nu är det tid att ta del av höstens aktiviteter i föreningen. Om du inte redan har listan på aktiviteter så kan du beställa den av sekreterare Börje Broberg, telefon 044 5410 679. Du kan också ringa och höra dig för om aktiviteterna.

Balanskursen pågår varje onsdag klockan 12 hos Folkhälsan i Seniorahuset, Prästängsgatan 14 i Ekenäs, ingång till gården från Grev Morizgatan.

Läsecirkeln samlas onsdagen den 19 oktober klockan 15 i Lyan, Prästängsgatan 12. Kolla med Eeva Hanner, telefon 050 595 4946

Herrklubben har träff torsdagen den 20 oktober klockan

15 i Lyan och får besök av handbollstränare och -spelare från BK-46.

Bowling och biljard blir det torsdagen den 13 och 27 oktober i Ekenäs bowlinghall. Du kan kontakta Kim Åkerblom, telefon 044 919 5111 om spelandet.

Bocciaspelarna samlas alla fredagar klockan 14 i Seminarskolans gymnastiksal. Mera information får man av Hilding Nordström, telefon 0400 551 791

Ekenäs IF:s sista hemmamatch i fotboll refereras söndagen den 15 oktober klockan 15 på centrumplanen i Ekenäs. Samma dag spelar BK-46 herrhandbollslag mot Dynamo Riihimäki klockan 18.30 i Sisu Arena i Karis. Vi hoppas kunna referera båda matcherna, så ta kontakt med Börje Broberg på telefon 044 5410 679 om du är intresserad.

Du som är ny i föreningen ska boka onsdagen den 26 oktober för nybörjarträffen, som vi håller i föreningslokalen Lyan på Prästängsgatan 12 i Ekenäs. Du får aktuell information av rehabiliteringsrådgivaren och av föreningens ansvarspersoner. Äldre medlemmar kan förstås också komma med.

Oktober månadsträff håller vi lördagen den 8 oktober klockan 13 i Lyan, då radiorösten och sångaren Cay Karlsson kom-

mer för att berätta om sina tidigare program i radion. Anmäl dig till Börje Broberg, 044 5410 679.

Föreningens nya dator står nu till medlemmarnas förfogande i Lyan. Datorn är anpassad för synskadade med textförstoring och talsyntes. Kom överens med Börje Broberg om handledning.

Vår IT-stödperson Rabbe Thomasson är också beredd att ge handledning och rådgivning åt medlemmarna på en IT-kurs. Kursen består av tre delar: Vardaglig IT- hantering av datorn och operativsystemet, Kurs 2. Surfa på Internet och Kurs 3. E-post. Du bör ha en egen dator för att kunna delta. Ta kontakt med Rabbe på telefon 040 8500 734 eller Börje 044 5410 679.

Om du ännu vill höra om möjligheten att åka med på resan till Tallinn den 23 – 24 november, så kan du höra efter hos ordförande Göran Sjöstedt, telefon 040 502 8124 eller viceordförande Birgitta Nordström, telefon 044 336 8060.

Om du har frågor eller kommentarer gällande föreningens verksamhet, så kan du ringa ordförande Göran Sjöstedt på telefon 040 502 8124 eller e-post goran.sjostedt@hus.fi, eller sekreterare Börje Broberg, telefon 044 5410 679 eller föreningens e-post ssvn@brev.fi

Svenska Synskadade i Östnyland

Svenska Synskadade i Östnylands oktobermånadsträff är på Vita käppens dag lördagen den 15.10 kl. 13 på Kajutan, Ågatan 33 E, Borgå. Peter från Lilla Chokladfabriken kommer och berättar om chokladen de lagar och har smakprover med. Lovisaborna anmäl er till Jonas tfn 040 964 4672 senast torsdag 13.10. Välkommen.

Svenska Synskadade i Östnyland r.f håller stadgenligt höstmöte lördagen den 12.11 kl. 13.00 på Kajutan, Ågatan 33 E Borgå.

Vasa Svenska Synskadade

Eftersom distriktssekreterare Febe Mörk kommer att delta i SFV Bildnings kurs Hälsa3 under 2016–2017 kommer kansliet att vara stängt vissa dagar. Kursen startar 4–5.10 och följande tillfälle är 26.10 samt 30.11. Inplanerade kurser hålls i alla fall som vanligt.

Kansliet är även stängt måndag 7.11. Har du frågor under dessa dagar som Febe inte är på jobb kan du vända dig till föreningens

ordförande Andreas Kanto, tfn 050-537 6110.

Vattengymnastik i samarbete med Folkhälsan fortsätter varje söndag utan uppehåll fram till och med söndag 20.11. Sammanlagt 12 gånger. Grupp 1: kl.12.45-13.30 och grupp 2: 13.30-14.15. Ledare Antonia Prinsén, tfn 044-788 5961.

I samarbete med Folkhälsan ordnas Trivselcafé Mimosel varannan ojämn vecka och fortsätter så fram till och med onsdag 21.12 med Tina Back, tfn 044 788 3676 och Maj-Britt Aspö som ledare. Välkomna med alla nya och tidigare deltagare!

Punktskriften fortsätter varannan torsdag, ojämn vecka fram till och med torsdag 8.12, med Ritva Hagelberg och Margareta Öster som lärare. Önskar du lära dig, kontakta kansliet med det snaraste, så ordnas det säkert. Välkommen med att lära dig punktskrift hälsar lärarna

Vi fortsätter spela boccia under hösten i Eksalen i Folkhälsans Wasahus enligt följande datum: ondag 19.10, 16.11, 30.11 och 14.12 kl.11-12. Kontaktperson är Peter Sahlsten, tfn 050 588 5103.

Fredag 21.10 kl. 19 ser vi "Mor Kurage" på Wasa Teater med syntolkning av Peter Sahlsten. Vi har reserverat plats på rad 2,3 och 10.

Pris:22€/synskadad, ledsagare gratis. Reservera din plats senast 13.10 före kl.14.

Fredag 20.1.2017 får vi ta del av "Pleppo 2" – 30 platser är bokade! Biljetten kostar 26€/synskadad. Anmälan senare.

Nyhet för i höst är att vi inleder "Café Lyktan" varannan onsdag (jämn veckor) med olika teman.

Onsdag 19.10 kl.13 blir det Café Lyktan med hjärngympa som tema med Tina Back! Begränsat antal, så anmäl dig senast 17.10 före kl.14. Servering.

Onsdag 2.11 kl.15 (obs tiden) ordnas "Bakcafé med Sussi" – Vad vi bakar blir en överraskning så anmäl dig om du är intresserad för platserna är begränsade senast 31.10 före kl.14. Välkomna och baka med Susanne Granholm!

Onsdag 30.11 kl.13 ordnar vi antingen spelcafé eller så ser vi på en syntolkad film tillsammans. Andreas Kanto leder tillfället. Anmälan senast 28.11 före kl.14.

Torsdag 17.11 ordnas MåBra-Dag på Norrvalla i Vörå (se skild annons på annan plats i tidningen).

Karasamling på Lyktan, måndag 24.10 kl.18 med massör Mikael Toivainen som gäst. Kaffe, diskussion och gemenskap. Anmäl dig senast 19.10 före kl.14

Julfesten, ordnas detta år i Kristinestad lördag 10.12 kl.16. Mera info i nästa FS, men pricka in dagen i din kalender redan nu!

Distriktsföreningen Vasa svenska synskadade r.f håller stadgenligt höstmöte lördagen den 26 november 2016 kl.13 på verksamhetscentret Lyktan, Skolhusgatan 40 C, 1-2 i Vasa. Vid höstmötet behandlas i föreningens stadgar § 11 nämnda ärenden. Servering av julgröt, limpa och kaffe med jultårta. Anmälningar senast 21.11 till kansliet.

Distriktssekreterare Febe Mörk är anträffbar på verksamhetscentret Lyktan, måndag-torsdag kl. 9-14 på telefon 045-321 3320 och på vasasynskadade@gmail.com.

Har du ärende till föreningen utöver kanslitiden kan du vänligen kontakta föreningens ordförande Andreas Kanto på tfn 050-537 6110 eller per e-post: andreas.kanto@gmail.com

Åbolands Synskadade

Kommande händelser och medlemsaktiviteter.

- Följande medlemsträff blir lördagen den 15 oktober

som är vita käppens dag. Vi gör en utfärd till Vingården Tammiluoto i Pargas. Samling där klockan 14.00. Transporter ordnas från Kimito och Pargas. Priset är 30 euro.

- Föreningens stadgeenliga höstmöte blir torsdagen den 1 december klockan 13.00 på centret.

- Julkonsert på Åbo Svenska Teater lördagen den 3 december klockan 19.00. Transporter ordnas från Kimito och Pargas. Vi går ut och äter en matbit före konserten.

- Föreningens julfest blir fredagen den 16 december på centret. Stjärnkocken Tommy Gråhn lovar något gott och nytt. Sune Huldin kommer med musiken.

- Bowlingen i Pargas har startat igen efter sommaruppehållet, alla varmt välkomna med och slå en strike varje fredag mellan klockan 13.00 och 14.00 på Kasirata i Pargas. Kontaktperson Gun Fröberg.

Kontaktuppgifter till föreningen är: Ordförande Birgitta Storbacka telefon 040-5867 179. Vice ordförande Rolf Rönqvist telefon 0400 736 567. Gun Fröberg telefon 0408 336 630. Distriktskoordinator Håkan Ström telefon 0400 151 322 tisdag till torsdag klockan

10.00 till 16.00. Kontakter och anmälningar till dessa personer.

Ålands Synskadade

Simningen på Folkhälsans Allaktivitetshus fredagar kl. 12-13. Nya deltagare är välkomna, meddela till Bettina på tel.19670 om du är intresserad

Punktskriftskurs på Ankaret, onsdagar kl. 12-14.30. Nya deltagare är välkomna, meddela ditt intresse till Bettina på tel.19670.

Borstbindningstillfällen på Ankaret, måndagar kl. 11.30-14.30.

Bowling ordnas, kontakta Bettina på tel.19670 för mer info.

Månadsträffen på Ankaret brukar vanligtvis vara den andra måndagen i månaden. Närmare information i lokaltidningarnas kalendrar.

Höstmöte lördagen den 22 oktober kl. 12.00 på Ankaret. Stadgeenliga ärenden, kaffeservering. Välkomna!

Syntolkningen fortsätter som vanligt med fotbollsmatcher, teaterbesök och biobesök. Info om dessa finns i lokaltidningarnas kalender samt i taltidningen. Har du önskemål, hör av dig

till organisationssekreterare
Bettina Gröning.

Organisationssekreterare,
Bettina Gröning finns anträff-
bar på Ankaret, Johanne-
bovägen 7, mån-tis, tors-
fre klockan 9.00–13.00.
Ankaret, tel. 018-19670
E-post: aland.syn@aland.net

Skriv till FS

Insändare, kommentarer, tips eller frågor? Skriv
gärna till Finlands Synskadade på adressen
Förbundet Finlands Svenska Synskadade,
Parisgränden 2 A 1, 00560 Helsingfors, eller e-post
soren.jonsson@fss.fi.

ANNONS

Sök bidrag från blomsterfonden

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rfs fristående fond, Blomsterfonden, har lediganslagit bidrag att söka.

Bidrag kan sökas både av synskadade privatpersoner, grupper av synskadade eller av FSS distriktsföreningar. Till exempel delas bidrag till ledsagning, syn-tolkning och deltagaravgifter. Syftet med understödet är att personer med syn-nedsättning får möjlighet att delta i motions-, rekreations- och kulturaktiviteter.

Blomsterfonden delar ut bidrag till evenemang, läger och kurser, som inte fått understöd från annat håll.

Ansökan fylls i på en ansökningsblankett som fås per e-post av FSS organisa-tionsledare Matthias Jakobsson, matthias.jakobsson@fss.fi Det går också att fylla i ansökan per post. Kontakta Matthias Jakobsson för ytterligare informa-tion.

Ansökningstiden är fram till 30.11. Ofullständiga ansökningar eller ansökningar som inte inkommit i tid beaktas inte. För mer information kontakta Matthias Jakobsson, tfn 044 080 8004.

ANNONS

Kallelse till höstmöte

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. kallar medlemmarna till stadgeenligt höstmöte den 19–20 november 2016 på Hotell Waltikka i Valkea-koski. Mötesförhandlingarna inleds på lördag kl. 13.00 med förrättande av val och fortsätter på söndag kl. 9.00.

Vid mötet behandlas de i paragraf 7 av förbundets stadgar nämnda ärenden: verksamhetsplan för år 2017, budget för år 2017, medlemsavgift för stödjande medlemmar samt arvoden för år 2017, val av viceordförande för 2017–2018, två styrelseledamöter för 2017–2019, samt två revisorer och revisorssuppleanter för 2017.

Utöver detta behandlas följande ärenden:

- Försäljning av aktierna 60444-63746 i Samse Bab, Parisgränden 2 A 16, 00560 Helsingfors.
- Eventuella övriga ärenden.

Deltagaravgiften är 60 euro/person vilket inkluderar kost, logi samt resor med samtransport. Tillägg för enkelrum 25 euro. Om man blir tvungen att annullera sitt deltagande efter att anmälningstiden gått ut uppbärs halva deltagaravgiften. Om annulleringen sker på mötesdagen uppbärs hela avgiften.

Medlemmarna ombeds anmäla sig till sina respektive föreningar senast onsdagen den 19 oktober 2016, enligt följande:

Norra Österbottens svenska synskadade r.f.: Ann-Sofie Grankulla, må-fr kl 9-13.30, tfn 06-723 4880, 050-379 5658

Vasa svenska synskadade r.f.: Febe Mörk, må-to kl 9-14, tfn 045-321 3320

Svenska synskadade i Östnyland r.f.: Jonas Lindström, tfn 040-964 4672

Åbolands synskadade r.f.: Håkan Ström, ti-to kl 10-16, tfn 0400-151 322

Svenska synskadade i mellersta Nyland r.f.: Ulla Jensen, må-ons kl 10.00-13.00, tfn 0400-269 553

Svenska synskadade i Västnyland r.f.: Börje Broberg, tfn 044-541 0679

Ålands synskadade r.f.: Bettina Gröning, må-ti, to-fr (ej ons) kl 9-13, tfn 018-19670, 045-7343 8950

Möteshandlingar och program på önskat medium sänds till alla anmälda.

Vi ber alla mötesdeltagare bekanta sig grundligt med mötesmaterialet på förhand! Välkommen!

– Styrelsen